

Lap:
 Megjelent:

Az ismeretlen város

Irja Kristófi Károly

Kossuth Lajos-utca

Szabad sajtó! ... már ezentúl
 Nem féltetek, nemzetem,
 Szívedben a vér megindul,
 S éled a félhoit tetem.

(Petőfi)

Minisztériumokban, múzeumokban és a szívekben készülődnek már a 48-as centenáriumra. Egy híjján száz esztendeje, hogy megjeleant a szabad sajtó első terméke, Petőfi Sándor »Nemzeti dal« című Talpra magyar! kezdetű költeményre. Azt a házat akartam megköresül, amelyben ezt a híres költeményt kinyomtatták. A Landerer és Heckenast-féle nyomda épületét a Hatvani-utcában. Ma Kossuth Lajos-utca a neve.

Tüntetésí négyyszög

Leszálok a 44-es villamosról és megállok az Astoria sarkán. Régi megállóhely. Valamikor a lóvasút kiértős kalauza kiáltotta:

— Zrinyi... Megállóhely...
 Sokat tud ez az utcáarak, amelyet »tüntetésí négyyszög«-nek ne-

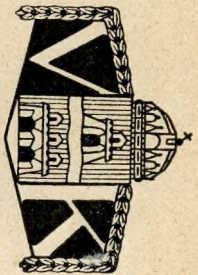
veztek. Mennyi mindenért tüntettek itt! Régen a konspirálók, aztán a tiszacsziári per tüntetői; a diákok, majd az 1918-as forradalom emberei. Az Astoriában tanúazott a Nemzeti Tanács. Évekkel később pedig a szörnyű Gestapo ütötte fel főhadiszállását, hogy a hotálszobák és pincók vért, szenvedést lássanak. Persze erről nem álmodhatott a régi pesti ember, aki bejárt a sarkon levő Zrinyi kávéházba, amelyben több mint száz évvel ezelőtt Petőfi Sándor billiárdozott. Ha felnéz valaki a szállodára, Petőfi-emléktáblát is láthat. A földszinti üzletekben a régi cégek működnek, a háborúelőttiék. Általában némi kivétellel az egész Kossuth Lajos-utóban megmaradtak a régi üzletek. Keresem Astoria-házbeli ismerősömet, a bőrdöndöst. Az öreg Löwy Ferencet, elhurcolták...

Valamikor a Kossuth Lajos-

utca volt a korzó. Ebben az utcában nem járt a villamos, olykor még a kocsiforgalomtól is elzárták. Elegáns gavallérok, dármák jártak fel és alá. Itt sétált Pest sok híres figurája. Frey-szádlter lovag, két egymás elé fogott lovú batárja előtt (mért nem ült rá, senki nem értette), itt sétáltatta leányait a szemételep feltalálója, a híres Cséry. »Szemetesuiság« néven ingyen lapot is indított, amelyet a csempető legények kézbesítettek hajnalában. A gavallérok, a Nemzeti Kaszinó és az Országos Kaszinó »uracsaik« betértek az elegáns Magyar Világ Kávéházba, amely ott nyílt meg a mai mozi helyén. Ezt a kávéházat sokat emlegetik még ma is az öregek. A közeli képviselőházból (a Sándor-utcaiból) jártak be a politikuskok. Mongra Vazul, a román pátriárka, Juszt Gyula, Vázsonyi Vilmos. Azt mesélik, hogy a fiatal Kálmán Imre ebben a kávéházban írta Tatarjárás című operettjét. Később Tanítóbank lett a helyiségből, annak is szomorú vége lett. A békebeli promenádon baka nem mehelett a járdára, csak tiszt; szép kis demokrácia volt.

Akik hiányoznak...

Ismert kereskedője volt a Kossuth Lajos-utcának Seiner Andor, de elhurcolták és nem tért vissza többé. Az egész Belváros ismerte dr. Szende Dezső ügyvédet a 17. számból. Híres kortes, feleségül vette a szomszédos, nevezetes Holzer-áruház (később Kovacevics-Nagykovácsy Milenkó nyilas áruháztulajdonos üzlete) tulajdonosának leányát, Elvitték őket a nyilasok... Két Lóránt-cipős volt a Kossuth Lajos-utcában. Az egyik megvan. A másikat, akinek a budai görögkatlikus püspök leánya volt a felesége levitték a nyilasok. A 14-16. számú házban volt bukmekei-irodája Bauer Aladárnak, a színházak mecénásának. Elegáns, érdekes ösz ember. (Fia már egyetemi tanár Angliában.)

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Kristófi Károly
 Cím: Kossuth Lajos utca.
 Forrás: Világ 1947. június 25.

Egyidőben finanszírozta a Király Színházat is, Bauert kivitték a Dunaparra és tarkólovással meggyilkolták a nyilasok. Nincs meg Weil Sándor, a bőrdöndös sem, mint ahogy agyonverték a népszerű kereskedőt, Molnár Bélát is.

A 3-as számú ház

Elfogódottan a történelemből, a regényekből és a szájhagyományból szerzett ismereteimet felélénkítve lépek be a Kossuth Lajos-utca 3. szám alatti házba. Bombatalálatot kapott, most javítják. Kőművesek dolgoznak... Ebben a házban volt a Landerer és Heckenast-nyomda. Kíváncsi vagyok, tudják-e? Odamegyek az egyik cég tulajdonosához, aki az udvarra néző irodahelyiségében ül.

— Kérem szépen, legyen olyan kedves megmondani, hol volt itt a házban a nyomda?

— Nyomda?... Már régen dolgozom itt, de állíthatom, itt sohasem volt nyomda... Ebben a házban nem! Tessék talán a házmeszterhez fordulni...

Landerer és Heckenast... Petőfi Sándor... Talpra magyar... 48-as forradalom... Itt nem tudnak rólatok. Itt nem emlékeznek rátok...

Tárgy	Osztályozás
725.092.1	
Hely	Heckenast Lajos u.
Idő	1948 / 1947. u.
Személy	
Helyszám	

Székelyvárosi házinyomda 1926 — 8891

»Elarullhatom«, igenis volt nyomda. Most magkereskedés van a helyén; a széputcai részt nem is néztem. Igaz, mikor megszűnt, kávéházat nyitottak a helyén. Kammon Flóris volt a tulajdonos. Jártak ide mindenféle emberek; írók, diákok és más szegénylegények. Pálffy hercegé volt a ház. Aztán ez a kávéház is megszűnt az utcában, mint a többi. Szerettem volna (minden célzás nélkül) idézni az íróasztalnál ülő úrnak Petőfit:

*»Sokonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer.
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete...»*

A kaszinók helyén

Az Országos Kaszinóról tudjuk, hogy a Kisgazdapárt székel most benne. Azt viszont kevesen tudják, hogy mi történt 1944 karácsonyán a gyógyszeriar előtt. Egy ismeretlen nő (igazi ellenálló volt, ma sem ismerik kicsoda) felrobbantott négy német löszeres autót.

A régi kaszinótagok nemigen járnak erre a környékre. Olykor felbukkan egyik-másik az *ango' feliratú sörözőben*, hogy régi emlékeken merengjen. Esetleg bémegy a cukrászdába, amelyet az öreg cég azért alapított ezen a helyen, mint fiókküzetet, mert kedveskedni akart az arisztokráciának. Ráfizetett a boltra, de azt nézte, hogyan lehetne előzékenykedni a vevővel. A másik épület, a régi *Nemzeti Kaszinó*, teljesen romház, alul újra alakított üzletekkel. A *Pfeiffer* könyvescég nincs a helyén. Nyilván nem merték megnyitni itt a boltot, mert...